

bladnerf. *Pseudocrossidium* is een Zuid-Amerikaans geslacht waarvan nu twee soorten een kosmopolitische verspreiding hebben.

Zander's boek bevat heel veel nieuws. Elke serieuze mossenliefhebber zou het moeten hebben voor de tabellen en de tekeningen. Elke serieuze mossenliefhebber die ook wel eens in het Middellandse-Zeegebied botaniseert kan niet zonder dit prachtige boek.

Gerard Dirkse & Joop Kortselius

Recensie Checklists Lichenen van België, Luxemburg en Tsjechië

Besproken boek: P. Diederich & E. Sérusiaux (2000). The lichens and lichenicolous fungi of Belgium and Luxembourg. An annotated checklist. Musée national d'histoire naturelle, Luxembourg. 207 pp.

Te bestellen bij Guy Eicher, Musée national d'histoire naturelle, 25 rue Munster, L-2160 Luxembourg; e-mail geicher@mnhn.lu. Prijs 30 Euro incl. verzending.

Dit is de langverwachte checklist van korstmossen en licheenparasieten van België, Luxemburg en aangrenzend Frankrijk. Het bevat een lijst met alle soorten die ooit voor het gebied zijn opgegeven, met per soort referenties, synoniemen, ecologie, verspreidingsgegevens, algemeenheid en eventuele opmerkingen. Het werk is totstandgekomen met hulp van de Nederlandse collega's Pieter van den Boom en Maarten Brand. De inleidende hoofdstukken werden in het Nederlands vertaald door Laurens Sparrius.

Dit boek (het is meer dan een lijst) is onmisbaar voor eenieder die in Nederland serieus met korstmossen bezig is. Het bevat een schat aan gegevens over bijna al onze soorten. Voor de specialist is het natuurlijk interessant om te zien welke keuzes gemaakt zijn bij deze checklist. Over het algemeen lijkt gekozen te zijn voor kleine genera met een ruim soortsbegrip en bij twijfel voor ondersoorten. Zo zijn de *Parmelia*'s verdeeld over vele genera, is een onconventionele indeling van de pyrenocarpen gevolgd (maar *Normandina acroglypta* wordt nu wel gebruikt), maar worden *Cladonia pyxidata* en *C. pocillum* als ondersoorten van één soort behandeld. Van de Stapelbekertjes (*C. cervicornis*-groep) worden drie ondersoorten geaccepteerd, terwijl wij één daarvan als soort erkennen en de andere twee samennemen. Zo zijn er allerlei, al dan niet beargumenteerde verschillen.

Hoewel het aantal geaccepteerde licheensoorten (930) in orde van grootte vergelijkbaar is met het aantal in Nederland (706, zie

Buxbaumiella 50 deel 1), is het aantal licheenparasieten (201) veel groter (in onze checklist 70). Dit is waarschijnlijk grotendeels een waarnemers-effect, en de grote verdienste van Paul Diederich, die speciaal aan deze schimmels werkt. Het verschil wordt aardig weergegeven door de eerste twee genera, *Abrothallus* met 6 soorten (2 in Nederland) en *Absconditella* met 1 soort (4 in Nederland, een vijfde soort is al gevonden en staat elders in dit nummer).

Vlak voor het verschijnen van deze checklist kwam in Lejeunia (no. 162) deel 8 uit in de serie "New and interesting lichens and lichenicolous fungi from Belgium and Luxembourg". Hierin staan vele nieuwe opgaven, waaronder vele die door Nederlanders gevonden zijn, waaronder allerlei soorten die recent beschreven zijn, zoals *Lecanora barkmaniana*, *L. compallens* en *Protoparmelia hypotremella*. Ook worden hierin twee nieuwe soorten uit Nederland beschreven, namelijk *Agonimia globulifera* en *Nectriopsis micareae*. Overigens zijn al deze opgaven al verwerkt in de Nederlandse checklist.

Besproken boek: A. Vězda & J. Liska (1999). A catalogue of lichens of the Czech Republic. Institute of Botany, Pruhonice. 283 pp.

Vrijwel gelijktijdig is een vergelijkbare checklist van Tsjechië uitgekomen. De opzet is vergelijkbaar, maar in dit geval zijn geen licheenparasieten opgenomen. Een opvallend verschil is dat de hoeveelheid literatuur over Tsjechische korstmossen veel groter is (meer dan 800 referenties), wat bij een soort als *Cladonia macilenta* leidt tot een waslijst van honderden referenties onder 21 synonieme namen. *Absconditella* is vertegenwoordigd met 6 soorten, waarvan er overigens twee nog in druk zijn. De genusopvattingen zijn wat klassieker, met alle *Parmelia*'s onder *Parmelia*, geen onconventionele pyrenocarpengenera en *Cladina* niet apart van *Cladonia*. Op soortsniveau lijken de keuzes soms meer op de onze: *Cladonia pocillum* apart; er worden geen ondersoorten onderscheiden in de Stapelbekertjes (*C. rappii* hebben ze daar niet). De door ons nieuw beschreven soorten hebben ze (nog) geen van alle gevonden. Wat wel opvalt is, dat ze door de lange traditie lang niet alle oude opgaven een moderne plaats hebben kunnen geven; zo worden er in het genus *Lepraria* maar liefst 7 soorten opgevoerd die recent niet in gebruik zijn (en nog twee andere afgevoerd); twee van de drie *Pyrenocollema*-soorten zijn daarin nog nooit gecombineerd en ook de *Micarea*-lijst bevat nieuwigheden. Al met al ook voor de serieuze Nederlandse lichenologen een aanschaf waard.

André Aptroot